

MTR Assessment – implementatie STEP (Verordening (EU) 2025/1914)

Regio Groningen-Emmen

1. Aanleiding en Europese context

De Europese Unie staat op een kantelpunt. De oorlog in Oekraïne, de afhankelijkheid van energie- en grondstofstromen van buiten de Unie en de toenemende internationale concurrentie op het gebied van technologische innovatie hebben geleid tot een fundamentele herbezinning op de Europese industriële basis. De economische en geopolitieke omstandigheden maken duidelijk dat de Unie haar strategische autonomie moet versterken en haar technologische soevereiniteit moet herwinnen.

In zijn rapport *The Future of European Competitiveness* (Mario Draghi, 2024) schetst de Europese Commissie een zorgwekkend beeld van het dalende Europese investeringsvermogen en de groeiende kloof met andere economische machtsblokken. Europa investeert structureel te weinig in productieve sectoren, technologieontwikkeling en industriële opschaling. Draghi pleit daarom voor een nieuw industrieel pact waarin publieke middelen gerichter worden ingezet om innovatie en productiecapaciteit in strategische sectoren te versterken.

Deze oproep vormt de achtergrond van de Clean Industrial Deal en het EU-Kompas voor Concurrentievermogen. In beide documenten benadrukt de Europese Commissie dat Europa dringend behoefte heeft aan strategische autonomie, technologische soevereiniteit en een versnelde industrialisatie van innovatieve technologieën. De STEP-verordening (EU) 2024/795 en de wijzigingsverordening (EU) 2025/1914 vertalen deze doelstellingen in concrete mogelijkheden voor de lidstaten en regio's om middelen uit het cohesiebeleid te herprioriteren op strategische speerpunten. Daarbij gaat het om de ontwikkeling en productie van schone, digitale en biotechnologische toepassingen, het versterken van de industriële capaciteit in energie-intensieve sectoren, en het verkleinen van externe afhankelijkheden van grondstoffen.

De tussentijdse evaluatie van het cohesiebeleid biedt een mooie gelegenheid om het JTF-programma in Nederland te herijken langs deze lijnen. Voor Nederland en in het bijzonder voor de regio Groningen-Emmen sluit deze koers naadloos aan bij de bestaande transitieopgaven en de inhoudelijke prioriteiten van het territoriaal plan.

Nederland ziet voor zichzelf de voorlopersrol op het gebied van innovatie en economie in Europa. Het kabinet wil ongewenste afhankelijkheden op het gebied van technologie en industrie voorkomen, en investeert extra in innovatie en kritieke technologieën, met name in sectoren als cleantech en digitale technologie en energietransitie.

Zo werd, bijvoorbeeld, in juli 2025 de Nederlandse Digitale Strategie gepresenteerd, die aangeeft dat Nederland achterloopt in digitalisering, te afhankelijk is van buitenlandse technologie en kampt met een tekort aan digitaal vakmanschap. Om dit te verbeteren, is meer samenwerking, innovatie en investering nodig, met als doel ook maatschappelijke uitdagingen zoals de energietransitie en klimaatverandering aan te pakken.

In april 2025 volgde de kabinetsvisie op biotechnologie (2025–2040), met als doel Nederland uit te laten groeien tot een wereldleider in biotechnologische innovatie en toepassing, met name op het gebied van gezondheid, voedselproductie en de circulaire economie. Het kabinet wil innovaties sneller op de markt brengen door gerichtere inzet van middelen en investeringen, en zo bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

Het JTF-programma in Nederland is gericht op het aanpakken van veel van de uitdagingen die in de STEP-verordening worden genoemd, zoals innovatie, groene economie en de daarbij benodigde vaardigheden. Hiermee biedt het huidige JTF-programma een solide basis om de door de EC gevraagde herprioritering van de JTF-middelen in te zetten voor strategische investeringen en sectoren, inclusief kritieke technologieën en de benodigde skills.

2. Positionering van de regio Groningen-Emmen

De regio Groningen-Emmen vormt binnen Nederland een voorbeeld van een gebied waar de economische structuur fundamenteel verandert. De beëindiging van de gaswinning en de afbouw van fossiele industrie hebben geleid tot structureel banenverlies en een forse heroriëntatie van de regionale economie. Tegelijkertijd biedt deze omslag kansen om nieuwe industriële activiteiten te ontwikkelen die bijdragen aan de Europese duurzaamheidsdoelen en aan een toekomstbestendige regionale economie.

De regio beschikt over een sterke kennis- en innovatiebasis die gericht is op de ontwikkeling van schone, digitale en biobased technologieën. Rondom de Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool, NHL Stenden, de Greenwise Campus in Emmen en de regionale ROC's (Drenthe College, Noorderpoort College en het Alfa-college) is een netwerk ontstaan waarin kennisinstellingen, mkb-bedrijven en grote ondernemingen intensief samenwerken. Zij richten zich op kritische technologieën die rechtstreeks aansluiten bij de prioriteiten van STEP, waaronder elektrificatie, waterstofproductie, CO₂-hergebruik, circulaire chemie, biotechnologie, digital twins, artificiële intelligentie en robotica.

De regio kent daarnaast een sterke industriële basis met bedrijven die een sleutelrol spelen in de transitie en aansluiten bij de STEP-prioriteiten. In Delfzijl en de Eemshaven bevinden zich onder meer VoltH2, Avantium en EEW die investeren in waterstof en technologieën rondom CCU/CCS. In Emmen en omgeving zijn bedrijven zoals DSM, Teijin Aramid, Pacques en Senbis rond het chemisch cluster en Greenwise Campus actief in schone en hulpbronnenefficiënte technologieën waaronder polymeren, recyclingtechnologie en biobased materialen.

In Groningen wordt bovendien een AI-fabriek ingericht waar bedrijven en kennisinstellingen gezamenlijk werken aan de toepassing van artificiële intelligentie en data-gedreven productiemodellen in de energie-intensieve industrie. Deze combinatie van kennisinfrastructuur, mkb-innovatiekracht en industriële schaal maakt de regio Groningen-Emmen bij uitstek geschikt om innovatieve en kritieke technologieën te ontwikkelen en op te schalen binnen de STEP-prioriteiten.

3. Motivering van de herprioritering

De regio Groningen-Emmen neemt de volledige herprioritering van 4,38 procent van het nationale JTF-budget, ongeveer 27,2 miljoen euro, op zich. Dit is 10% van het JTF-budget aan reguliere MFK middelen excl. De NextGen middelen. Hiermee verschuiven deze middelen van prioriteit 1 naar een nieuwe prioriteit 7. Echter blijven de middelen onder deze nieuwe STEP-prioriteit enkel beschikbaar voor de regio Groningen-Emmen. De regio zal hiervoor een nieuw spoor inrichten, naast de drie reeds bestaande sporen, om deze middelen onder te verantwoorden.

De keuze om het volledige bedrag door de regio Groningen-Emmen te laten dragen is ingegeven door zowel programmatische als inhoudelijke overwegingen. Programmatisch bevindt het JTF Groningen-Emmen zich in een fase waarin nog voldoende niet-gecommitteerde middelen beschikbaar zijn en waarin een pijplijn van naar schatting 70 miljoen euro aan nieuwe

projectinitiatieven in voorbereiding is. Deze initiatieven sluiten goed aan bij de prioriteiten van de STEP-verordening en kunnen binnen de resterende programmaperiode worden beschikt en uitgevoerd.

Terwijl in andere Nederlandse JTF-regio's de beschikbare middelen grotendeels al zijn geëncouraged (mede door de kleinere financiële opgave), beschikt Groningen-Emmen nog over de flexibiliteit om strategische projecten te selecteren die direct bijdragen aan de versterking van Europese technologiecapaciteit en industriële autonomie.

De herprioritering is bovendien volledig in lijn met de doelstellingen van het Territoriaal Plan voor een Rechtvaardige Transitie (TJTP). Dat plan benadrukt het belang van innovatie en industriële diversificatie als dragers van de regionale transitie. Door de focus van een deel van de JTF-middelen te verleggen naar STEP-prioriteiten, wordt uitvoering gegeven aan dezelfde doelen, maar binnen een breder Europees kader.

4. Voorbeelden van kansrijke richtingen

Binnen de bestaande en verwachte projectpijplijn bevinden zich diverse initiatieven die passen binnen de STEP-doelstellingen. In de provincie Groningen en Emmen wordt gewerkt aan technologische doorontwikkeling van duurzame energie- en grondstofsysteinen, waaronder elektrolyse, CCU/CCS, en innovatieve processen in de groene chemie. Rond de Eemshaven worden demonstratie- en pilotinstallaties voorbereid voor de productie van waterstof en de ontwikkeling van componenten en materialen die daarvoor nodig zijn. Ook zijn er initiatieven gericht op digitale en deep-tech-toepassingen, zoals digital-twin-modellen en AI-gestuurde sensortechnologie voor industriële energie-optimalisatie en netcongestie mitigatie.

Belangrijk is dat het bij deze projecten niet gaat om de grootschalige uitrol van reeds commercieel beschikbare technologieën, maar om de verdere ontwikkeling, demonstratie en eerste industriële toepassing van innovatieve of kritieke technologieën. Daarmee sluiten de acties volledig aan bij de kern van STEP: het versterken van de Europese ontwikkel- en productiecapaciteit in strategische domeinen.

De initiatieven vertegenwoordigen de noodzakelijke combinatie van valorisatie, mkb-innovatiekracht en industriële opschaling die STEP wil stimuleren, en vormen een realistische basis voor de invulling van de nieuwe prioriteit.

5. Verwachte impact

De integratie van een STEP-prioriteit binnen het JTF Groningen-Emmen levert een directe bijdrage aan de versterking van de Europese industriële capaciteit in strategische, kritische technologieën. Voor de regio zelf betekent dit dat nieuwe economische activiteiten ontstaan die bijdragen aan duurzame groei, hoogwaardige werkgelegenheid en een versterkte positie in de Europese waardeketens. De voorgestelde wijziging is uitvoerbaar binnen de looptijd van het programma en versterkt de aansluiting tussen nationaal en Europees beleid. De regio Groningen-Emmen geeft hiermee invulling aan de Europese ambitie om via STEP de industriële groei van Europa vorm te geven.

Budgetverdeling tussen de 7 prioriteiten excl. TB (tabel)

Prioriteit 1 - Groningen-Emmen € 291.380.558

Prioriteit 2 - IJmond € 56.304.516

Prioriteit 3 - Groot-Rijnmond € 56.304.516

Prioriteit 4 - West Noord-Brabant € 56.304.516

Prioriteit 5 - Zeeuws-Vlaanderen € 56.304.516

Prioriteit 6 - Zuid-Limburg € 56.304.516

Prioriteit 7 – STEP (Groningen-Emmen spoor 4) € 26.234.668

Methodologisch kader/indicatoren

Uit het MK van Regio Groningen-Emmen wordt uit onderstaande interventiegebieden budget verschoven naar de STEP-prioriteit naar rato onder de nieuwe interventiegebieden 188 t/m 193:

Gebied	Omschrijving	Oorspronkelijk geprogrammeerd	Naar STEP-prio 7	Nieuw budget
51	Hernieuwbare energie: zee	€ 10.000.000	€ 10.000.000	€ 0
22	"Steun voor grote ondernemingen via financieringsinstrumenten, met inbegrip van productieve investeringen"	€ 25.000.000	€ 16.234.668	€ 8.765.332
	Totaal	€ 39.000.000	€ 26.234.668	€ 8.765.332

Totalen		Groningen-Emmen	
Totalen oude interventiegebieden		€	291.380.558
Prioriteit 7: STEP			
188	Productieve investeringen in grote ondernemingen die voornamelijk verband houden met schone en hulpbronnen-efficiënte technologieën	€	4.372.444
189	Productieve investeringen in kleine en middelgrote ondernemingen die voornamelijk verband houden met schone en hulpbronnen-efficiënte technologieën	€	4.372.444
190	Productieve investeringen in grote ondernemingen die voornamelijk verband houden met biotechnologieën	€	4.372.445
191	Productieve investeringen in kleine en middelgrote ondernemingen die voornamelijk verband houden met biotechnologieën	€	4.372.445
192	Productieve investeringen in grote ondernemingen die voornamelijk verband houden met digitale technologieën en deeptech-innovatie	€	4.372.445
193	Productieve investeringen in kleine en middelgrote ondernemingen die voornamelijk verband houden met digitale technologieën en deeptech-innovatie	€	4.372.445
		€	317.615.226

Indicatoren prioriteit 1 (spoor 1 t/m 3)

Door het verschuiven van middelen tussen de interventiegebieden veranderen ook de indicatorwaarden die daaruit berekend worden. Onderstaand de nieuwe streefwaarden voor de regio Groningen-Emmen.

Indicatoren			
Code	Naam	Mijlpaal 2024	Nieuwe streefwaarde
RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	109	821
RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	13	524
RCO03	Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten	7	57
RCO04	Ondernemingen met niet-financiële steun	89	240
PSOI01	Digitale beheerssystemen voor slimme netwerken	1	5
RCO101	Kmo's/mkb's die investeren in vaardigheden voor slimme specialisatie, Industriële transitie en ondernemerschap	4	102
PSOI02	Oplossingen voor elektriciteitsopslag	5	4
RCR29	Geraamde uitstoot van broeikasgassen	NVT	28.530
RCR97	Ondersteunde leerplaatsen in kmo's	NVT	1541

Indicatoren prioriteit 7 STEP

Op basis van de naar prioriteit 7 verschoven middelen worden onderstaande indicatorwaarden berekend:

STEP						
Budget	Indicatoren		Streefwaarde		Budget	
€ 26.234.668	Code	Naam		Code	Naam	
	RCO125a	Ondernemingen die steun ontvangen, voornamelijk in verband met productieve investeringen in digitale technologieën en deep-tech	22	192	Productieve investeringen in grote ondernemingen die voornamelijk verband houden met digitale technologieën en deeptech-innovatie	€ 4.372.444
				193	Productieve investeringen in kleine en middelgrote ondernemingen die voornamelijk verband houden met digitale technologieën en deeptech-innovatie	€ 4.372.444
	RCO126a	Ondernemingen die steun ontvangen, voornamelijk in verband met productieve investeringen in schone en hulpbronnen-efficiënte technologieën	22	188	Productieve investeringen in grote ondernemingen die voornamelijk verband houden met schone en hulpbronnen-efficiënte technologieën	€ 4.372.445
				189	Productieve investeringen in kleine en middelgrote ondernemingen die voornamelijk verband houden met schone en hulpbronnen-efficiënte technologieën	€ 4.372.445
	RCO127a	Ondernemingen die steun ontvangen, voornamelijk in verband met productieve investeringen in biotechnologieën	22	190	Productieve investeringen in grote ondernemingen die voornamelijk verband houden met biotechnologieën	€ 4.372.445
				191	Productieve investeringen in kleine en middelgrote ondernemingen die voornamelijk verband houden met biotechnologieën	€ 4.372.445
	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	€ 54.568.108			